

Decizia nr. 48/2021 privind examinarea sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 5.989/315/2020, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a unei chestiuni de drept

În vigoare de la 14 iulie 2021

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 698 din 14 iulie 2021. Formă aplicabilă la **19 iulie 2021**.

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

Dosar nr. 833/1/2021

Daniel Grădinaru	- președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Simona Daniela Encean	- judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa	- judecător la Secția penală
Constantin Epure	- judecător la Secția penală
Rodica Cosma	- judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu	- judecător la Secția penală
Ana Hermina Iancu	- judecător la Secția penală
Alin Sorin Nicolescu	- judecător la Secția penală
Lavinia Valeria Lefterache	- judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 5.989/315/2020, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a chestiunii de drept: "Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în conținutul normei de incriminare presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, sau, după caz, sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 36 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare, precum și ale anexei nr. 1 la Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 100 din 27.03.2020.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna Ana Hermina Iancu, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată a participat doamna Monica Eugenia Ungureanu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea

administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Eucarie Ecaterina Nicoleta, procuror în cadrul Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 833/1/2021, aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție curțile de apel București, Brașov, Craiova, Cluj, Constanța, Iași, Pitești și Timișoara, precum și unele instanțe arondate.

Totodată, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu și-a exprimat punctul de vedere, însă a înaintat două hotărâri relevante din practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De asemenea, s-a precizat că, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia scrisă a specialiștilor cu privire la chestiunea de drept ce a format obiectul sesizării, fiind înaintate punctele de vedere ale Departamentului de drept public al Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, Departamentului de drept public al Facultății de Drept din cadrul Universității "Titu Maiorescu" din București și Departamentului de drept penal al Facultății de Drept a Universității din București. S-a mai referit asupra faptului că Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Serviciul judiciar penal a depus la dosar Adresa nr. 541/C/838/III-5/2021, prin care a depus concluzii scrise în sensul admiterii sesizării prin care Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 5.989/315/2020, a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost investită.

În continuare s-a arătat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, la data de 17 mai 2021, care a fost comunicat procurorului și părții, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt alte cereri de formulat sau excepții de invocat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 833/1/2021.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul referitor la chestiunea de drept supusă dezlegării, în temeiul art. 475- 477 din Codul de procedură penală, a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție admiterea sesizării și pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare:

"Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în cuprinsul art. 336 alin. (2) din Codul penal nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, în această sintagmă fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare, și nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

Cu privire la admisibilitatea sesizării, a susținut că o apreciază ca admisibilă, fiind îndeplinite condițiile cumulative din art. 475 din Codul de procedură penală, adică sesizarea aparține unei instanțe de apel, această chestiune de drept nu a mai fost supusă examenului de jurisprudență a Înaltei Curți de Casație și Justiție și, totodată, de lămurirea acestei chestiuni prealabile depinde soluționarea pe fond a cauzei, având legătură directă cu încadrarea juridică ce urmează a fi dată faptei. Este îndeplinită condiția referitoare la legătura problemei de drept cu soluționarea pe fond a cauzei, atât în ceea ce privește relația de dependență între

problema de drept invocată și soluțiile pe care eventual instanța de trimitere le poate dispune asupra fondului apelului, cât și din perspectiva unei existențe veritabile a chestiunii de drept, care să necesite dezlegarea din partea prezentului complet. A menționat că această condiție este îndeplinită și în cazurile în care sesizarea instanței de trimitere se referă la interpretarea unor norme de procedură, esențial fiind însă ca de lămurirea acestei probleme de drept să depindă soluționarea pe fond. Or, este evident că răspunsul la această problemă de drept influențează decisiv soluția ce ar putea fi pronunțată în cauză, instanța de apel urmând să stabilească definitiv, raportat la ce s-a judecat în primă instanță, precum și la motivele de apel invocate.

Mai mult, în cauză, de stabilirea noțiunii de substanțe psihoactive și de conținutul acesteia depind verificarea și analiza jurisprudenței instanței supreme, efectele deciziilor Curții Constituționale a României, dar și existența unor definiții aflate în legi speciale.

De aceea, judecătorul național, pentru a face aplicarea art. 336 alin. (2) din Codul penal, trebuie să examineze această legislație specială în materie și să poată da calificarea corectă a faptei. Chiar dacă dispozițiile legale din legile speciale, așa cum există decizii de speță ale Curții Constituționale, sunt clare și neechivoce, chiar și cu privire la art. 336 alin. (2) din Codul penal, totuși judecătorul național, pentru a stabili elementele de tipicitate ale infracțiunii, trebuie să apeleze la definiția din aceste legi speciale pentru a lămuri tocmai acest element de tipicitate al infracțiunii deduse judecării.

De asemenea, faptul că este o veritabilă chestiune de drept derivă și din împrejurarea că, deși sintagma textului de lege este clară, accesibilă, totuși ea trebuie lămurită sub aspectul întinderii și limitelor substanțelor incluse ca noțiuni și care se găsesc în aceste legi speciale și anexele acestora.

Pe fondul chestiunii de drept a făcut trimitere la concluziile dezvoltate pe larg în scris, susținând că este clar că legile speciale definesc o serie de termeni care prezintă relevanță din perspectiva conținutului infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal.

Legiuitorul, raportat la această tehnologie folosită în cuprinsul celor trei legi speciale, delimitează noțiunile de substanțe stupefiante și psihotrope și de substanțe susceptibile de a avea aceste efecte. Tocmai inexistența unei similitudini terminologice între aceste substanțe este dovedită și de procedurile diferite ce se impun a fi urmate prin introducerea acestora în anexele la cele trei legi speciale. Modul de reglementare diferit în cadrul legislației penale române a celor trei categorii de substanțe - substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive, substanțe psihoactive și substanțe stupefiante - conduce la concluzia că între aceste substanțe nu există identitate, astfel că pentru utilizarea lor este necesar să ne raportăm la norma penală specială.

Toate aceste substanțe - în acest sens fiind și jurisprudența instanței supreme și a Curții Constituționale a României - produc efecte psihoactive, constând în modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și comportamentale ori în crearea unei stări de dependență fizică sau psihică.

Prin urmare, se poate concluziona că sintagma folosită în cuprinsul art. 336 alin. (2) din Codul penal are în vedere întreaga sferă a substanțelor susceptibile de a produce astfel de consecințe.

Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit că starea de pericol pentru relațiile sociale privind siguranța pe drumurile publice ia naștere ca urmare a simplei acțiuni de conducere de către o persoană care a consumat o substanță cu efect psihoactiv. La fel, Curtea Constituțională a României a statuat că se justifică necesitatea folosirii unor termeni adecvați pentru a delimita sfera de aplicare a normei. De aceea, noțiunea de produs susceptibil de a avea efect psihoactiv este în mod explicit utilizată în cuprinsul Legii nr. 194/2011, însă aceasta nu înseamnă că sintagma din art. 336 alin. (2) din Codul penal include doar aceste substanțe, cuprinse în obiectul de reglementare, ci produsele susceptibile de a avea aceste efecte, implicit substanțe psihoactive, sunt cele incluse în sfera Legii nr. 194/2011, precum și cele supuse unui regim juridic diferit din celelalte acte normative speciale, respectiv Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri și Legea nr. 339/2005.

În concluzie, pentru argumentele expuse pe larg și în scris, a solicitat, în temeiul art. 475-477 din Codul de

procedură penală, admiterea sesizării, în sensul sus-menționat, respectiv că folosirea sintagmei "substanțe psihoactive" nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterea închisă, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin încheierea pronunțată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, s-a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept:

"Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în conținutul normei de incriminare presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, sau, după caz, sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

II. Expunerea succintă a cauzei

La data de 11.03.2021, învestită fiind cu soluționarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgoviște și de inculpatul A. împotriva Încheierii penale din data de 27 octombrie 2020 și a Sentinței penale nr. 390 din 8 decembrie 2020 pronunțate de Judecătoria Târgoviște - Secția penală, Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a supus dezbaterii părților posibilitatea de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală pentru pronunțarea unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept, respectiv: "Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în conținutul normei de incriminare presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, sau, după caz, sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

Pe fondul cauzei s-au reținut următoarele:

Prin Sentința penală nr. 390 din 8 decembrie 2020, pronunțată de Judecătoria Târgoviște în Dosarul nr. 5.989/315/2020, a fost condamnat inculpatul A.: la pedeapsa de 8 luni de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui autovehicul neînmatriculat, faptă prevăzută de art. 334 alin. (1) din Codul penal; la pedeapsa de 8 luni de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui autovehicul cu număr fals de înmatriculare, faptă prevăzută de art. 334 alin. (2) din Codul penal; la pedeapsa de 8 luni de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, faptă prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal; la pedeapsa de 1 an de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului și a altor substanțe psihoactive, faptă prevăzută și pedepsită de art. 336 alin. (1) și (2) din Codul penal.

În temeiul art. 38 alin. (1) și art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal, au fost contopite pedepsele aplicate pentru

faptele judecate în prezenta cauză, inculpatul urmând să execute pedeapsa de 1 an și 8 luni de închisoare (pedeapsa cea mai mare - 1 an de închisoare, la care s-a adăugat un spor de o treime din suma celorlalte pedepse aplicate - 8 luni).

S-a dedus reținerea de 24 de ore din data de 9.02.2020, ora 12,30, la data de 10.02.2020, ora 12,30.

În baza art. 399 alin. (1) din Codul de procedură penală, s-a menținut măsura controlului judiciar al inculpatului, până la o nouă verificare, dar nu mai mult de 60 de zile, considerând necesară măsura preventivă până la soluționarea definitivă a cauzei.

În temeiul art. 274 alin. (1) din Codul de procedură penală, a fost obligat inculpatul la plata sumei de 600 lei, reprezentând cheltuieli judiciare avansate de stat, din care suma de 250 lei reprezintă cheltuieli stabilite prin rechizitoriu.

Pentru a hotărî astfel, Judecătoria Târgoviște a reținut, în esență, următoarea situație de fapt:

La data de 9.02.2020, în jurul orei 22,00, inculpatul a condus autoturismul marca Mercedes, cu seria șasiu WDB2030161A216475, nefiind înmatriculat, având montate plăcuțe cu număr de înmatriculare provizoriu fals, fără a poseda permis de conducere pentru nicio categorie de vehicule, fiind sub influența băuturilor alcoolice, având 0,45 mg/l alcool pur în aerul expirat și o alcoolemie de 1,71 g/l alcool pur în sânge (conform raportului de expertiză medico-legală de recalculare a alcoolemiei A12/6022/2020), dar și a unor substanțe psihoactive (prezentând THC-tetra hidro carabinol OOH 0,007 mg/ml în sânge), pe DJ711 E de la domiciliul său din județul Dâmbovița până la discoteca de pe raza localității Cornești, județul Dâmbovița, unde a stat până la ora 1,50, iar la întoarcere, pe același traseu, a fost depistat de organele de poliție.

III. Dispozițiile legale relevante:

- Art. 336 din Codul penal - Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe

"(1) Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și persoana, aflată sub influența unor substanțe psihoactive, care conduce un vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere."

- Art. 2 din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată

"În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) substitut - orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă ori părți ale acestora al căror regim juridic nu este reglementat prin alte dispoziții legale, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținut, denumire, mod de administrare, de prezentare sau de publicitate este ori poate fi folosit în locul unei substanțe sau preparat stupefiant ori cu efecte psihotrope sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național sau pentru aceleași scopuri; (...)

e) efecte psihoactive - unul dintre următoarele efecte pe care le poate avea un produs, atunci când este consumat de către o persoană: stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică; (...)."

- Art. 2 din Legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare

"Pentru aplicarea prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos semnifică după cum urmează: (...)

c) substanță psihotropă - termen desemnând substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971;

d) substanță stupefiantă - termen desemnând substanțele înscrise în anexele la Convenția unică din 1961 a

Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante, modificată prin Protocolul din 1972;

d¹) plante și substanțe aflate sub control național - termen desemnând plantele și substanțele cu proprietăți psihoactive, introduse în anexele la prezenta lege prin procedura națională prevăzută la art. 8 alin. (3); (...)." - Art. 1 lit. b) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare "În prezenta lege termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles: (...)

b) droguri - plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, înscrise în tabelele nr. I-III."

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

În jurisprudența Curții Constituționale au fost identificate două decizii care prezintă relevanță în examinarea impusă de obiectul prezentei sesizări.

I. Prin Decizia nr. 138 din 14 martie 2017 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 537 din 10 iulie 2017) s-a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal.

În considerentele acestei decizii, Curtea Constituțională a reținut, printre altele, că "pentru constatarea consumului de substanțe psihoactive - ca și cerință esențială specifică acestei infracțiuni - este necesară analiza de laborator, care trebuie să stabilească existența acestor substanțe în corpul conducătorului vehiculului. (...) Având în vedere sfera largă a produselor susceptibile a avea efecte psihoactive, așa cum reiese aceasta din legislația specială mai sus-menționată, (...) legiuitorul nu poate prevedea un nivel minim al concentrației de substanțe psihoactive ca și cerință esențială cu privire la elementul material al laturii obiective în cazul infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive (...). Așa fiind, legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în orice situație de conducere a unui vehicul ulterior consumului unor substanțe psihoactive (...)."

II. Prin Decizia nr. 101 din 28 februarie 2019 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 405 din 23 mai 2019) a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal.

În considerentele deciziei pronunțate, Curtea Constituțională a arătat că, având în vedere sfera largă a produselor susceptibile de a avea efecte psihoactive, așa cum reiese aceasta din legislația specială mai sus menționată, în mod obiectiv, legiuitorul nu poate prevedea un nivel minim al concentrației de substanțe psihoactive ca cerință esențială cu privire la elementul material al laturii obiective în cazul infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive, infracțiune reglementată de art. 336 alin. (2) din Codul penal. Așa fiind, legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în orice situație de conducere a unui vehicul ulterior consumului unor substanțe psihoactive, prin consum înțelegându-se introducerea în organismul uman a unui produs, indiferent dacă acesta a fost dizolvat, impregnat, dispersat sau diluat, în una dintre următoarele modalități: pe cale orală ori injectabilă, inhalare, fumat sau aplicarea externă pe corpul unei persoane, în orice alt mod, în așa fel încât produsul să ajungă în corpul unei persoane [art. 2 lit. f) din Legea nr. 194/2011, republicată]. Este indiferent faptul că starea conducătorului vehiculului care se află sub influența unor substanțe psihoactive este urmarea unui abuz - ceea ce presupune consumul plantelor, substanțelor și preparatelor ce conțin substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive în afara unei prescripții medicale - sau este urmarea uzului medical, care semnifică utilizarea pe bază de prescripție medicală, licită, a medicamentelor aflate sub controlul legislației naționale, întrucât destinatarii textului de lege criticat desfășoară o activitate cu risc permis, scop în care sunt supuși unor forme de școlarizare, așa încât este vorba de persoane avizate și diligente, care, pe durata deținerii permisului de conducere, au obligația de a rămâne la curent cu normele legale în materie (Decizia nr. 154 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 450 din 16 iunie 2016, paragraful 18).

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Au fost identificate următoarele decizii relevante în problema de drept analizată:

- Decizia nr. 365/RC din 16.10.2020 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală, în considerentele căreia s-au reținut următoarele:

Potrivit art. 336 alin. (2) din Codul penal, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă persoana aflată sub influența unor substanțe psihoactive, care conduce un vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere.

Codul penal nu definește înțelesul sintagmei "aflată sub influența", regăsită în norma de incriminare, ceea ce înseamnă că expresiei supuse analizei i se atribuie sensul regăsit în vorbirea curentă, în care substantivul "influență" desemnează, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, acțiunea exercitată asupra unui lucru sau asupra unei ființe, putând duce la schimbarea lor; înrâurire.

Prin "substanțe psihoactive" se înțelege totalitatea substanțelor care pot produce efecte psihoactive, adică modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și comportamentale ori crearea unei stări de dependență fizică sau psihică. Termenul "substanțe psihoactive" desemnează o sferă largă de substanțe susceptibile să producă astfel de consecințe, în această categorie fiind incluse atât substanțele stupefiante și psihotrope, astfel cum sunt expres definite de art. 2 lit. c) și d) din Legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cât și celelalte substanțe cu efecte psihoactive, indiferent dacă ele fac parte din categoria celor aflate sub control național, în sensul art. 2 lit. d¹) din Legea nr. 339/2005, sau a celor supuse cadrului legal prevăzut de Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare.

Proprietățile substanțelor sau amestecurilor de substanțe din categoriile sus-menționate și efectele nocive ale consumului lor asupra sistemului nervos central, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice ori ale comportamentului consumatorului, reprezintă elemente cu caracter obiectiv, fundamentate din punct de vedere medical și acceptate unanim la nivel internațional și național.

În considerarea acestor particularități și a riscurilor pe care consumul de substanțe psihoactive le poate avea asupra sănătății publice, substanțele stupefiante și psihotrope au făcut obiectul convențiilor adoptate de Organizația Națiunilor Unite, la care România a aderat, respectiv Convenția unică asupra substanțelor stupefiante din 1961, Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și, respectiv, Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988, termenii și expresiile regăsite în aceste instrumente juridice fiind preluate și în legislația internă, menționată în precedent.

Regimul juridic al substanțelor și amestecurilor psihotrope și stupefiante, precum și al celorlalte substanțe susceptibile să producă efecte psihoactive este supus astfel, în prezent, unor reglementări restrictive, operațiunile cu substanțe din prima categorie fiind în principiu interzise, cu excepția cazurilor în care ele prezintă interes în medicină (în condițiile prevăzute de Legea nr. 339/2005), iar cele cu substanțe din categoria ultimă fiind supuse unor condiții stricte de autorizare și desfășurare, prevăzute expres de Legea nr. 194/2011.

În contextul normativ astfel configurat se poate concluziona că legiuitorul a prezumat că, odată consumată, orice substanță cu efect psihoactiv afectează sistemul nervos central într-o măsură incompatibilă cu desfășurarea în siguranță a unor activități care prezintă un grad ridicat de risc pentru sănătatea persoanelor, cum este, printre altele, și cazul conducerii unui vehicul pe drumurile publice. Consumul de substanțe stupefiante, psihotrope sau al altor substanțe psihoactive produce întotdeauna modificări fizice, psihice și comportamentale de diverse grade, dar semnificative, în considerarea cărora operațiunile având ca obiect astfel de substanțe sunt total sau preponderent restricționate.

Din această perspectivă, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că o persoană se află sub influența substanțelor psihoactive, în sensul dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal, ori de câte ori în organismul său au fost introduse - prin ingerare, injectare, inhalare, fumat sau prin orice alt mod - substanțe susceptibile să

producă efecte psihoactive, fiind irelevantă, sub acest aspect, cantitatea de substanță consumată sau depistată în probele biologice ale făptuitorului, ulterior săvârșirii acțiunii ce constituie elementul material al infracțiunii analizate. În mod asemănător, persoana care a consumat astfel de substanțe se află sub influența lor chiar și atunci când modificările aduse funcțiilor sale cognitive sau comportamentului nu sunt vizibile sau ușor identificabile.

Aceasta deoarece rațiunea incriminării este aceea a protejării siguranței circulației pe drumurile publice, activitate a cărei normală derulare este condiționată de interzicerea conducerii vehiculelor de către persoane aflate sub influența unor substanțe interzise de lege, cum sunt cele din categoria substanțelor psihoactive.

Starea de pericol pentru relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice ia naștere ca urmare a simplei acțiuni de conducere a vehiculului de către o persoană care a consumat substanțe cu efect psihoactiv, deoarece funcțiile cognitive, inclusiv atenția și capacitatea de reacție ale conducătorului auto, sunt inevitabil afectate de consumul de substanțe psihoactive, chiar și atunci când înrăurirea respectivelor substanțe nu se obiectivează în modificări comportamentale neechivoce, ușor perceptibile.

Aceasta înseamnă că, indiferent de concentrația de substanță identificată în probele biologice sau de eventualele modificări psiho-fizice efectiv prezentate de autorul faptei, acțiunea de a conduce un vehicul de către persoana în organismul căreia sunt prezente substanțe psihoactive creează o stare de pericol pentru relațiile sociale ocrotite de art. 336 alin. (2) din Codul penal și justifică astfel sancționarea faptei prin mijloace penale.

Concluzia astfel formulată este susținută și de interpretarea gramaticală și logico-sistematică a normei care incriminează fapta reținută în sarcina recurentului, care evidențiază opțiunea legiuitorului de a nu restrânge sfera de aplicare a normei penale printr-o eventuală condiționare a caracterului penal al faptei de existența unor cerințe obiective suplimentare, cum ar fi constatarea, concomitent prezenței substanței interzise în organism, și a unor anume modificări fizice, psihice sau comportamentale.

În raport cu o atare opțiune a legiuitorului, Înalta Curte de Casație și Justiție concluzionează că acțiunea inculpatului A. de a conduce un vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, ulterior consumului unei substanțe stupefiante, metabolit al cocainei, realizează cerințele de conținut tipic obiectiv al infracțiunii prevăzute în art. 336 alin. (2) din Codul penal, chiar dacă recurentul nu a prezentat și modificări vizibile - fiziologice sau de comportament - la momentul constatării săvârșirii activității ilicite.

În cauza de față s-a reținut cu autoritate de lucru judecat că, premergător conducerii vehiculului, recurentul inculpat A. a consumat droguri, probele biologice recoltate la un interval de 45 de minute de la momentul depistării sale în trafic evidențiind prezența unei substanțe stupefiante, respectiv benzoilecgonină - metabolit al cocainei.

Fără a contesta relevanța penală a acestei constatări, recurentul inculpat a apreciat că ea nu este suficientă pentru realizarea conținutului tipic al infracțiunii, de vreme ce examenul clinic realizat la data de 16 martie 2019, cu ocazia prelevării probelor biologice, atestă că funcțiile sale cognitive erau neafectate de prezența drogului, iar capacitatea sa de a conduce vehicule nu era diminuată.

Distinct de aspectele factuale pe care aceste susțineri le aduc în discuție (și anume, efectele concrete produse în cazul recurentului de consumul de droguri), ce nu pot fi cenzurate în actualul cadru procesual, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că poziția apărării reflectă o interpretare esențial restrictivă a normei care incriminează fapta de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe, interpretare care nesocotește atât forma, cât și rațiunea incriminării. Susținerile recurentului se greșesc, practic, pe ipoteza că o persoană care a consumat substanțe psihoactive, prezente în organismul său, nu s-ar afla sub influența acestora dacă respectiva persoană nu ar manifesta și tulburări psihice sau comportamentale.

Or, așa cum s-a argumentat în precedent, consumul substanțelor stupefiante este susceptibil, prin el însuși, a

avea asupra persoanei consumatoare urmări de tipul efectelor psihoactive la care se referă art. 2 lit. e) din Legea nr. 194/2011, rezultând, pe cale de consecință, că simpla introducere în organism a unor droguri de mare risc generează modificări ale sistemului nervos central și are înrăurire asupra funcțiilor cognitive, legitimând considerarea respectivului consumator ca aflându-se sub influența substanțelor psihoactive.

Conducerea unui vehicul de către persoana care a consumat un drog de mare risc generează în mod direct o stare de pericol pentru relațiile sociale ocrotite de lege, stare a cărei existență nu este influențată nici de intervalul de timp scurs între momentul consumului și cel al acțiunii specifice *verbum regens* și nici de rezultatul examenului clinic efectuat în condițiile prevăzute de Ordinul nr. 1.512/2013. Aceste ultime elemente probatorii invocate de inculpatul A. sunt irelevante sub aspectul realizării cerințelor de tipicitate ale infracțiunii analizate, de vreme ce simpla prezență a drogului în organismul unui conducător auto este susceptibilă a afecta funcțiile sale cognitive și îl plasează sub influența substanței respective, imprimând, astfel, caracter penal conducerii unui vehicul pe drumurile publice în această stare.

- Decizia nr. 73/RC din 22 februarie 2019 a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care prezintă relevanță din perspectiva sintagmei "substanțe psihoactive" utilizate în dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal

VI. Jurisprudența și punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

Cu excepția Curții de Apel Brașov, Curții de Apel Constanța, Curții de Apel Craiova, Curții de Apel Cluj, Judecătoriei Bistrița, Curții de Apel Timișoara și a Judecătoriei Timișoara, celelalte curți de apel și instanțele arondate nu au înaintat hotărâri judecătorești referitoare la problema de drept ce face obiectul sesizării, iar majoritatea instanțelor care și-au exprimat punctul de vedere cu privire la problema de drept analizată au comunicat că nu dețin practică judiciară cu privire la problema de drept în dezbateri.

Ca observație generală trebuie menționat că și în cadrul instanțelor care au identificat hotărâri judecătorești pe problema de drept analizată nu există o jurisprudență bogată (în medie 2 hotărâri), astfel încât să fie relevantă în rezolvarea chestiunii de drept.

Într-o primă opinie, majoritară (Secția I penală a Curții de Apel București, Secția a II-a penală din cadrul Curții de Apel București, Secția penală și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel Iași, instanțele judecătorești din circumscripția teritorială a Curții de Apel Pitești, Curtea de Apel Timișoara - Secția penală, Secția I penală a Tribunalului București și judecătoriile din circumscripția acestuia, Secția penală a Tribunalului Ialomița și instanțele arondate, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Brăila - Secția penală, Tribunalul Teleorman, Tribunalul Vaslui, Tribunalul Timiș, Tribunalul Caraș-Severin, Tribunalul Arad, Judecătoria Timișoara, Judecătoria Lugoj, Judecătoria Zimnicea, Judecătoria Roșiori de Vede, Judecătoria Lehliu-Gară, Judecătoria Iași, Judecătoria Constanța și Judecătoria Bistrița), s-a constatat că există o practică unanimă, în sensul că folosirea sintagmei "substanțe psihoactive" în conținutul normei de incriminare nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, iar sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope.

Într-o variantă la această opinie, Tribunalul Cluj și Judecătoria Reșița au opinat că "substanțele psihoactive" la care face referire art. 336 alin. (2) din Codul penal sunt atât drogurile de risc și mare risc menționate de Legea

nr. 143/2000, cât și substanțele susceptibile de a avea efecte psihoactive la care face referire Legea nr. 194/2011, în timp ce magistrații din cadrul Judecătoriei Caracal au apreciat că noțiunea de "substanțe psihoactive" se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, respectiv nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope.

Într-o a doua opinie, exprimată la nivelul Curții de Apel Craiova, Tribunalului Bistrița-Năsăud, Judecătoriei Turnu Măgurele și Judecătoriei Liești, s-a concluzionat în sensul că sfera noțiunii de "substanțe psihoactive" din conținutul art. 336 alin. (2) din Codul penal se impune a fi interpretată în mod extensiv, cuprinzând inclusiv substanțe prevăzute în conținutul Legii nr. 143/2000.

O a treia opinie, contrară, exprimată majoritar la nivelul Secției penale și pentru cauze penale cu minori și de familie din cadrul Curții de Apel Constanța, este în sensul de restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011, opinie ce reiese din jurisprudența anexată.

Într-o opinie minoritară, exprimată la nivelul Judecătoriei Alexandria, s-a apreciat că folosirea sintagmei "substanțe psihoactive" în conținutul normei de incriminare nu trebuie interpretată, deoarece legea nu face nicio distincție, situație în care nici cel care interpretează nu trebuie să o facă.

Opinia exprimată la nivelul Judecătoriei Caransebeș, fără a fi identificată practică judiciară, este în sensul că art. 336 alin. (2) din Codul penal nu este clar și previzibil în ceea ce privește sintagma "substanțe psihoactive". În lipsa unei dezlegări, textul propune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare.

În același sens, judecătorii din cadrul Secției penale a Tribunalului Arad apreciază că, din punct de vedere legislativ, nu s-ar putea pune semnul egalității între noțiunea de drog (în speță, canabis-drog de risc) și aceea de substanțe psihoactive.

Într-o altă opinie izolată, Judecătoria Dej apreciază că punctul de plecare pentru dezlegare îl constituie dispozițiile art. 241 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, text care stipulează că prin "substanțe psihoactive" se înțelege substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății. Așadar, în lipsa unei trimeri exprese, cu titlu exclusiv, la un anumit act normativ care să îndeplinească rolul de normă completatoare, se apreciază că orice normă din legislația specială care califică o anumită substanță drept "substanță psihoactivă" trebuie avută în vedere pentru a completa norma-cadru reprezentată de art. 336 alin. (2) din Codul penal, fără ca un astfel de mod de abordare să echivaleze cu o "interpretare în mod extensiv" a noțiunilor în discuție.

VII. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

La această solicitare au răspuns Departamentul de drept public al Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, Departamentul de drept public al Facultății de Drept din cadrul Universității "Titu Maiorescu" din București și Departamentul de drept penal al Facultății de Drept a Universității din București.

Cu privire la admisibilitatea sesizării s-a apreciat în sensul inadmisibilității acesteia, întrucât nu constituie o chestiune de competență Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, urmând ca problema de extindere a aplicabilității textului art. 336 alin. (2) din Codul penal și la alte situații (droguri sau alte substanțe stupefiante ori psihotrope) sub influența cărora se găsește persoana în cauză să fie rezolvată de către legiuitor printr-o amendare a textului ori de către Curtea Constituțională pe calea admiterii unei excepții de neconstituționalitate, așa cum s-a întâmplat, spre exemplu, în cazul textului art. 335 alin. (1) din Codul penal.

Pe fondul sesizării s-a concluzionat că din actele normative indicate rezultă faptul că cele trei categorii de

substanțe, respectiv cele psihoactive, stupefiante și psihotrope, sunt diferite din punctul de vedere al reglementării legale, legiuitorul stabilind prin dispozițiile art. 241 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal faptul că dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal se aplică doar substanțelor psihoactive stabilite ca atare prin lege. În consecință, în cazul substanțelor stupefiante sau psihotrope nu este îndeplinit tiparul normei de incriminare.

Departamentul de drept public al Facultății de Drept din cadrul Universității "Titu Maiorescu" din București a apreciat că soluția justă este respingerea ca inadmisibilă a sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în contextul în care chestiunea de drept ridicată este clară, neconstituind o reală problemă de drept.

Departamentul de drept penal al Facultății de Drept a Universității din București a opinat că ne aflăm din nou în fața unei false chestiuni de drept, existând suficiente temeiuri pentru ca sesizarea să fie respinsă ca inadmisibilă. Totuși, pentru a fi lămurită problema de drept, a concluzionat în sensul că noțiunea de substanțe psihoactive, definită clar și previzibil prin art. 241 din Legea nr. 187/2012, nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011, ci sfera noțiunii de substanțe psihoactive include și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 și nr. 339/2005.

VIII. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu privire la chestiunea de drept analizată, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare:

"Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în cuprinsul art. 336 alin. (2) din Codul penal nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, în această sintagmă fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare, și nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

S-a reținut că noțiunea de "substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive" este stabilită în cuprinsul Legii nr. 194/2011, cea de "substanțe stupefiante și psihotrope" se regăsește în cuprinsul art. 2 lit. c) și d) din Legea nr. 339/2005, iar noțiunea de "substanțe psihoactive" în cuprinsul art. 2 lit. d¹) din Legea nr. 339/2005 raportat la art. 8 alin. (3) din aceeași lege. Totodată, aceasta din urmă definește, la art. 2 lit. c), d) și d¹), "substanțele psihotrope" ca fiind substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971, "substanțele stupefiante" ca desemnând substanțele înscrise în anexele la Convenția unică din 1961 a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante, modificată prin Protocolul din 1972, respectiv "plantele și substanțele aflate sub control național" ca fiind plantele și substanțele cu proprietăți psihoactive.

Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri lămurește noțiunea de "drog" și incriminează orice operațiune executată fără drept în legătură cu substanțele psihotrope și stupefiante.

Se observă că legiuitorul, în raport cu terminologia folosită în cuprinsul celor trei legi speciale, delimitează noțiunea de substanțe stupefiante și psihotrope de cea de substanțe psihoactive și, respectiv, de substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive.

Astfel, substanțele stupefiante și psihotrope sunt definite ca fiind acele substanțe care se află sub control internațional, în temeiul convențiilor internaționale la care România a aderat prin Legea nr. 118/1992 (Legea nr. 118/1992 pentru aderarea României la Convenția asupra substanțelor psihotrope din anul 1971 și la Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din anul 1988, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 341 din 30 decembrie 1992).

Substanțele cu proprietăți psihoactive sunt definite ca fiind plantele și substanțele nesupuse controlului internațional, dar care, datorită efectelor pe care le produc, sunt supuse controlului național.

Din examinarea tabelelor din anexa la Legea nr. 339/2005 se constată faptul că substanțele psihoactive sunt prevăzute separat, sub titulatura "plante aflate sub control național", în timp ce drogurile de risc și mare risc sunt prevăzute sub titulatura "stupefiante" și, respectiv, "psihotrope".

Inexistența unei similitudini terminologice între substanțele stupefiante/psihotrope și substanțele psihoactive este dovedită și de procedurile diferite ce se impun a fi urmate pentru introducerea acestora în cuprinsul tabelelor Legii nr. 339/2005.

Astfel, în timp ce drogurile de mare risc și risc sunt supuse unor norme juridice de incriminare la nivel internațional, aspect ce dovedește că efectele pe care acestea le produc sunt unanim recunoscute, substanțele psihoactive sunt supuse unor norme juridice de incriminare la nivel național, în măsura în care se constată că, în caz de consum, acestea prezintă un risc pentru sănătatea publică, decizia în acest sens aparținând Ministerului Sănătății.

Substanțele susceptibile de a avea efecte psihoactive sunt definite ca fiind acele substanțe care pot genera efecte psihoactive în raport cu criteriile enumerate în cuprinsul art. 3 din Legea nr. 194/2011 și care, potrivit dispozițiilor art. 2 lit. a) din Legea nr. 194/2011, pot îndeplini atributul de substitut. Sintagma "substitut" a fost definită ca reprezentând orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă ori părți ale acestora, al căror regim juridic nu este reglementat prin alte dispoziții legale, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținut, denumire, mod de administrare, de prezentare sau de publicitate, este ori poate fi folosit în locul unei substanțe sau preparat stupefiant ori cu efecte psihotrope sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național sau pentru aceleași scopuri.

Prin urmare, substanțele psihoactive sunt substanțele care reprezintă droguri sintetice noi, nesupuse controlului internațional, care sunt folosite în locul unei substanțe sau preparat stupefiant ori psihotrop și care, la propunerea Ministerului Sănătății, sunt supuse controlului național prin înscrierea, în cadrul unei proceduri la nivel național, în tablele Legii nr. 339/2005 și, respectiv, ale Legii nr. 143/2000, ca urmare a stabilirii atributului de substitut.

Substanțele susceptibile de a avea efecte psihoactive sunt alte substanțe decât cele prevăzute de actele normative în vigoare, nefiind la rândul lor supuse controlului internațional. Acestea pot genera efecte psihoactive și pot fi folosite în locul unei substanțe sau preparat stupefiant ori psihotrop, la propunerea Ministerului Sănătății, fiind supuse controlului național prin înscrierea, în cadrul unei proceduri la nivel național, în tablele Legii nr. 339/2005, ca substanțe psihoactive și, respectiv, în tablele Legii nr. 143/2000, ca substanță stupefiantă ori psihotropă, ca urmare a evaluărilor asupra efectelor în cazul consumului uman, evaluări care au confirmat atributul de substitut.

Modul de reglementare diferit, în cadrul legislației penale române, a celor trei categorii de substanțe, respectiv substanțe susceptibile de a avea efecte psihoactive, substanțe psihoactive și substanțe stupefiante și psihotrope, ne conduce în mod cert la concluzia că între aceste substanțe nu există identitate, astfel că pentru utilizarea unuia dintre cele trei concepte este necesar să ne raportăm la norma penală specială care îl reglementează.

În literatura de specialitate s-a arătat că, în timp ce drogurile sunt substanțe stupefiante și psihotrope, substanțele psihoactive introduse în tablele Legii nr. 339/2005 și, respectiv, ale Legii nr. 143/2000, prin procedura națională, reprezintă un substitut al substanțelor stupefiante și psihotrope, astfel încât se poate concluziona în sensul că substanțele stupefiante și psihotrope includ în categoria lor și drogurile sintetice noi, respectiv substanțele psihoactive, dar substanțele psihoactive nu includ în categoria lor substanțele stupefiante și psihotrope.

Delimitarea din punct de vedere juridic a celor două categorii de substanțe, și anume substanțe stupefiante și psihotrope, respectiv substanțe psihoactive, a avut în vedere faptul că referirea la prima categorie presupune îndeplinirea condiției de produs stupefiant și psihotrop recunoscute astfel la nivel internațional oricărei substanțe asimilate în categoria drogurilor așa-zise tradiționale, în timp ce referirea la cea de a doua categorie a avut în vedere îndeplinirea condiției de drog sintetic nou, cu risc pentru sănătatea publică, și a condiției de substitut a unui drog "tradițional".

Toate aceste substanțe produc efecte psihoactive, constând în modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și comportamentale ori crearea unei stări de dependență fizică sau psihică.

Prin urmare, se poate concluziona că sintagma folosită în cuprinsul art. 336 alin. (2) din Codul penal are în vedere întreaga sferă a substanțelor susceptibile să producă astfel de consecințe, indiferent dacă în această categorie sunt incluse substanțele stupefiante și psihotrope [art. 2 lit. c) și d) din Legea nr. 339/2005] sau celelalte substanțe cu efecte psihoactive și indiferent dacă ele fac parte din categoria celor aflate sub control național [în sensul art. 2 lit. d¹) din Legea nr. 339/2005] sau a celor supuse cadrului legal prevăzut de Legea nr. 194/2011.

Proprietățile substanțelor sau amestecurilor de substanțe din categoriile sus-menționate și efectele nocive ale consumului lor asupra sistemului nervos central, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice ori ale comportamentului consumatorului, reprezintă elemente cu caracter obiectiv, fundamentate din punct de vedere medical și acceptate unanim la nivel internațional și național.

Astfel, se poate concluziona că legiuitorul a prezumat că, odată consumată, orice substanță cu efect psihoactiv afectează sistemul nervos central într-o măsură incompatibilă cu desfășurarea în siguranță a unor activități care prezintă un grad ridicat de risc pentru sănătatea persoanelor, cum este, printre altele, și cazul conducerii unui vehicul pe drumurile publice. Consumul de substanțe stupefiante, psihotrope sau de alte substanțe psihoactive produce întotdeauna modificări fizice, psihice și comportamentale de diverse grade, dar semnificative, în considerarea cărora operațiunile având ca obiect astfel de substanțe sunt total sau preponderent restricționate.

IX. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică nu a răspuns solicitării, însă a înaintat două hotărâri relevante din practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

X. Opinia judecătorului-raportor

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul admiterii sesizării formulate de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 5.989/315/2020, și pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a chestiunii de drept supuse analizei, în sensul că "Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în cuprinsul art. 336 alin. (2) din Codul penal nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, în această sintagmă fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare, și nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope".

Totodată, a fost exprimată opinia și cu privire la admisibilitatea sesizării, judecătorul-raportor reținând că problema de drept invocată de instanța de trimitere reprezintă o falsă chestiune de drept, interpretarea sintagmei "substanțe psihoactive" rezultând din coroborarea mai multor texte de lege, a deciziilor instanței de contencios constituțional și a practicii judiciare în materie.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de

familie, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării

Potrivit dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, dacă în cursul judecății un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

Din examinarea normei de procedură rezultă că, în prealabil, în cadrul analizării admisibilității sesizării, se impune verificarea îndeplinirii cumulative a următoarelor cerințe:

- 1) să existe o cauză în curs de judecată, iar instanța care a formulat întrebarea să fie investită cu soluționarea ei în ultimă instanță;
- 2) soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;
- 3) asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Cu privire la prima condiție, se constată că aceasta este îndeplinită în cauză, solicitarea de lămurire a problemei de drept invocate aparținând unei instanțe investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, și anume Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, pe rolul căreia se află înregistrat dosarul în curs de soluționare, având ca obiect apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgoviște și de inculpatul A. împotriva Încheierii penale din data de 27 octombrie 2020 și a Sentinței penale nr. 390 din 8 decembrie 2020 pronunțate de Judecătoria Târgoviște - Secția penală.

De asemenea se constată ca fiind îndeplinită și cerința ce vizează caracterul de noutate și de actualitate al problemei de drept invocate în cauză, din relațiile comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și din verificările efectuate la nivelul instanței supreme rezultând că nu au fost pronunțate anterior hotărâri prealabile sau în recurs în interesul legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept supusă analizei.

Totodată, în speță este îndeplinită condiția referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, atât în ce privește relația de dependență între problema de drept invocată și soluțiile pe care instanța de trimitere le poate dispune asupra fondului apelului și mersul în continuare al procesului, criteriu respectat în cauză, așa cum se va arăta în continuare, precum și din perspectiva existenței unei veritabile chestiuni de drept care necesită o dezlegare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în accepțiunea conferită acestui criteriu de jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Astfel, cu privire la primul criteriu în raport cu care se examinează îndeplinirea condiției referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, este de menționat că acesta este îndeplinit, esențial fiind ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

În acest sens, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală au fost identificate Decizia nr. 21 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 884 din 4 noiembrie 2016, și Decizia nr. 5 din 4 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 10 aprilie 2015, hotărâri la care însăși instanța de trimitere a făcut referire în cuprinsul sesizării formulate în cauză.

Pe de altă parte, este evident că răspunsul la problema de drept evocată de instanța de trimitere influențează în mod hotărâtor soluția ce ar putea fi pronunțată în cauză, instanța de apel urmând să stabilească, în mod

definitiv, raportat la ceea ce s-a judecat în prima instanță și motivele de apel invocate.

Cât privește cel ce-al doilea criteriu, examinat din perspectiva existenței unei veritabile probleme de drept care necesită intervenția instanței supreme în procedura prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală reține că problema de drept invocată de instanța de trimitere reprezintă o reală chestiune de drept, întrucât, pentru a face aplicarea art. 336 alin. (2) din Codul penal și pentru a stabili elementele de tipicitate ale infracțiunii, instanța de judecată trebuie să examineze legislația specială în materie și să apeleze la definiția din legile speciale.

De asemenea, deși sintagma "substanțe psihoactive" este clară, accesibilă, totuși ea necesită a fi lămurită sub aspectul întinderii și al limitelor acesteia, prin coroborarea mai multor texte de lege, a deciziilor instanței de contencios constituțional și a practicii judiciare în materie, respectiv: Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, care definește în cuprinsul art. 241 substanțele psihoactive ca "(...) substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății"; art. 2 lit. a) și e) din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată; art. 2 lit. c), d) și d¹) din Legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare; art. 1 lit. b) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată; Decizia nr. 138 din 14 martie 2017 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 537 din 10 iulie 2017); Decizia nr. 101 din 28 februarie 2019 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 405 din 23 mai 2019), precum și a convențiilor internaționale la care România este parte:

- Convenția unică asupra stupefiantelor din 30 martie 1961:

Art. 1 - Definiții

" (...) *Termenul stupefiant înseamnă toate substanțele din tabelele I și II, fie că sunt naturale sau sintetice.*"

- Convenția contra traficului ilicit de substanțe psihotrope din 20 decembrie 1988, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 341 din 30 decembrie 1992:

Art. 1 - Definiții

" (...) q) Termenul stupefiant desemnează orice substanță fie că este de origine naturală sau de sinteză, care figurează în tabelul I sau tabelul II al Convenției din 1961 și Convenției din 1961 cum apare ea modificată.

r) Expresia substanța psihotropă desemnează orice substanță de origine naturală sau de sinteză sau orice produs din tabelele I, II, III sau IV ale Convenției din 1971 cu privire la substanțele psihotrope."

- Directiva (UE) 2017/2.103 a Parlamentului European și a Consiliului din 15.11.2017 de modificare a Decizieicadru 2004/757/JAI a Consiliului Uniunii Europene pentru a include noi substanțe psihoactive în definiția termenului "drog", aplicabilă începând cu 23 noiembrie 2018

Directiva (UE) 2017/2.103 introduce noi substanțe psihoactive în categoria drogurilor și o procedură pentru includerea de noi substanțe psihoactive în definiția acestora. Comisia Europeană are competența de a adopta acte delegate pentru a adăuga noi substanțe psihoactive în lista din anexă. Aceasta va înlocui mecanismul de stabilire a noilor substanțe psihoactive prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/2.101 a Consiliului, în temeiul Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului. Pct. 6 din preambulul directivei: "6. Prezenta directivă ar trebui să stabilească elementele esențiale ale definiției termenului «drog», precum și procedura și criteriile pentru includerea de noi substanțe psihoactive în definiția respectivă. În plus, pentru a include în definiția termenului «drog» substanțe psihoactive care fac deja obiectul măsurilor de control prevăzute în decizii ale Consiliului adoptate în conformitate cu Acțiunea comună 97/396/JAI și cu Decizia 2005/387/JAI, ar trebui să se adauge la Decizia-cadru 2004/757/JAI o anexă care să conțină o listă a substanțelor psihoactive respective."

- Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Crimă (United Nations Office on Drugs and Crime - U.N.O.D.C.)

folosește doar termenul "new psychoactive substances (NPS)" - substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP), care sunt definite ca "substanțe de abuz, într-o formă pură sau un preparat, care nu sunt controlate de către Convenția unică privind stupefiantele din 1961 sau de către Convenția privind substanțele psihotrope din 1971, dar care pot constitui o amenințare la adresa sănătății publice".

Față de cele expuse, constatând îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, apreciem că se impune analizarea pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul prezentei cauze.

Cu privire la fondul sesizării

Problema de drept trebuie abordată prin perspectiva legislației în materie, dar și a jurisprudenței instanței supreme și a instanței de contencios constituțional.

Dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal sancționează doar persoana, aflată sub influența unor substanțe psihoactive, care conduce un vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată, prioritar, că sintagma "substanțe psihoactive" este definită prin art. 241 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, în cuprinsul căruia se arată că: "Prin substanțe psihoactive se înțelege substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății." Aceste substanțe sunt cele prevăzute în anexele la Legea nr. 339/2005, care cuprind, în primul rând, substanțele denumite în mod "tradițional" droguri (adică substanțe stupefiante sau psihotrope) prevăzute în convențiile internaționale la care România este parte (art. 3 din Legea nr. 339/2005) și care se regăsesc și în Legea nr. 143/2000 (art. 1) iar, în al doilea rând, plantele și substanțele aflate sub control național - termen desemnând plantele și substanțele cu proprietăți psihoactive, introduse în anexele legii [art. 2 lit. d¹] și art. 8 din Legea nr. 339/2005]. În această a doua categorie intră și substanțele la care se referă Legea nr. 194/2011, dar numai în măsura în care se stabilește caracterul lor de substituit, conform procedurii stabilite (în acest caz, conform art. 9 din Legea nr. 194/2011, tot Ministerul Sănătății face demersurile necesare pentru ca substanța respectivă să fie trecută atât în anexele de la Legea nr. 339/2005, cât și în cele de la Legea nr. 143/2000). Regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope este reglementat prin Legea nr. 339/2005, art. 2 lit. c) și d) din lege definind aceste substanțe. Art. 1 din Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, prevede că legea stabilește cadrul legal aplicabil preparatelor, substanțelor, plantelor, ciupercilor sau combinațiilor acestora, susceptibile să aibă efecte psihoactive, asemănătoare celor determinate de substanțele sau preparatele stupefiante ori psihotrope, plantele sau substanțele aflate sub control național, altele decât cele care au regimul juridic stabilit prin acte normative în vigoare. Printre actele normative la care se face trimitere se regăsește și Legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope. De asemenea, Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri definește, la art. 1 lit. b), drogurile ca fiind plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, înscrise în tabelele nr. I-III din aceeași lege, și prevede la lit. c) și d) ale aceluiași art. 1 că drogurile de mare risc sunt cele înscrise în tabelele nr. I și II, iar drogurile de risc sunt cele înscrise în tabelul nr. III.

Prin urmare, dintr-o primă perspectivă, se observă că folosirea sintagmei "substanțe psihoactive" în conținutul infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011.

Aceeași concluzie se impune și dintr-o altă abordare a problemei, prin metodele istorică și teleologică, care conduc la aceeași concluzie. Astfel, Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri folosea o terminologie și o clasificare a substanțelor interzise în acord cu convențiile internaționale la care România era parte la vremea aceea (și este în continuare).

În considerarea riscurilor pe care consumul de substanțe psihoactive le poate avea asupra sănătății publice,

substanțele stupefiante și psihotrope au făcut obiectul convențiilor adoptate de Organizația Națiunilor Unite la care România a aderat, respectiv Convenția unică asupra substanțelor stupefiante din 1961, Convenția Organizației Națiunilor Unite din 1971 asupra substanțelor psihotrope din 1971 și, respectiv, Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988, termenii și expresiile regăsite în aceste instrumente juridice fiind preluate și în legislația internă.

În mod corelativ, art. 87 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, corespondentul art. 336 alin. (2) din Codul penal, se referea la conducerea unui autovehicul (sau tramvai) "sub influența unor substanțe ori produse stupefiante sau medicamente cu efecte similare acestora". Conform alin. (3) al aceluiași articol 87: "Substanțele sau produsele stupefiante, precum și medicamentele cu efecte similare acestora se stabilesc de către Ministerul Sănătății Publice, iar lista acestora se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I." Substanțele respective, stabilite la acea vreme de Ministerul Sănătății Publice, erau, firește, aceleași cu cele din tabelele prevăzute în Legea nr. 143/2000. Cu alte cuvinte, consumul de droguri (de risc sau de mare risc) atrăgea incidența infracțiunii rutiere.

În timp, la nivel internațional s-a conștientizat faptul că doar interzicerea drogurilor "clasice" a devenit insuficientă, având în vedere că, periodic, traficanții introduc în "piață" o mare varietate de substanțe având efecte similare și care, la rândul lor, afectează sănătatea populației. În acest sens, la nivelul Consiliului Uniunii Europene a fost adoptată Decizia 2005/387/JAI a Consiliului din 10 mai 2005 privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor substanțe psihoactive. Scopul declarat al deciziei era în esență acela de a "permite ca măsurile aplicabile în statele membre pentru controlul stupefiantelor și al substanțelor psihotrope să fie aplicate și noilor substanțe psihoactive" (art. 1). Conform art. 3 lit. a) din decizie: "substanță psihoactivă nouă înseamnă un nou stupefiant sau un nou drog psihotrop în formă pură sau în preparat". Din această definiție, ca și din celelalte definiții de la art. 3, rezultă foarte clar că în noțiunea de substanță psihoactivă sunt incluse și drogurile "clasice" (stupefiantele și substanțele psihotrope)¹. Proiectul noului Cod penal, adoptat în anul 2009, a ținut cont de dinamica fenomenului și a adaptat terminologia în acord cu decizia amintită, astfel încât a folosit denumirea de substanțe psihoactive cu același sens, care include drogurile clasice, dar lasă deschisă și posibilitatea includerii de noi substanțe. Folosirea sintagmei în cauză la art. 336 alin. (2) din Codul penal nu a avut deci intenția de a restrânge sfera art. 87 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, pe care îl înlocuia, ci de a lărgi această sferă, în concordanță cu normele europene. Alegerea legiuitorului din 2009 a fost una corectă și vizionară, deoarece scopul și definițiile deciziei menționate au fost preluate prin Directiva (UE) 2017/2.103 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2017 de modificare a Decizieicadru 2004/757/JAI a Consiliului pentru a include noi substanțe psihoactive în definiția termenului "drog" și de abrogare a Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului². Rezumând, în concordanță cu reglementările europene, scopul folosirii sintagmei substanțe psihoactive în Codul penal este acela de a permite ca textele în care este folosită această sintagmă să poată fi aplicate nu numai în raport cu drogurile clasice, ci și în raport cu noi substanțe, care au aceleași efecte sau efecte similare. Toate aceste substanțe se stabilesc prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A32005D0387>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32017L2103>

În aceeași ordine de idei, în jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a statuat că:

" 14. În timp ce Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, avea în vedere - în norma de incriminare cuprinsă în art. 87 alin. (2) - persoana «care se află sub influența unor substanțe ori produse stupefiante sau medicamente cu efecte similare acestora», potrivit dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal, criticate în cauza de față, subiectul activ al infracțiunii este persoana care se află «sub influența unor substanțe psihoactive». (...)

15. Curtea reține că diferența de terminologie față de reglementarea cuprinsă în art. 87 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată - constând în utilizarea sintagmei «substanțe psihoactive» - se justifică prin necesitatea folosirii unor termeni adecvați pentru delimitarea sferei de aplicare a normei de incriminare prevăzute de art. 336 alin. (2) din Codul penal, în concordanță cu legislația specială în materie de droguri, precursori și de alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive. (...)

18. Revenind la dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal, Curtea constată că incriminarea faptei de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive este determinată de efectul nociv al substanțelor respective, ținând cont de faptul că, așa cum se arată în doctrină, acestea produc tulburări în atitudinea și comportamentul conducătorului auto, generând, implicit, o diminuare a capacității de a manevra vehiculul pe drumurile publice în condiții de siguranță pentru toți participanții la trafic. În acest sens, art. 2 lit. e) din Legea nr. 194/2011, republicată, stabilește că prin «efecte psihoactive» se înțelege unul dintre următoarele efecte pe care le poate avea un produs, atunci când este consumat de către o persoană: stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică. Or, având în vedere natura relațiilor sociale ocrotite, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de dispozițiile art. 336 alin. (2) din Codul penal este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția siguranței circulației pe drumurile publice, relații sociale a căror existență normală este condiționată de interzicerea conducerii vehiculelor sub influența substanțelor psihoactive.

19. Așadar, situația premisă a infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive constă în preexistența unor stări, situații, condiții în care se află subiectul activ și în existența unor norme juridice care reglementează poziția psihică și fizică a unei persoane care conduce un vehicul pe drumurile publice. (...)

22. Prin urmare, instanța de contencios constituțional nu poate reține criticile formulate de instanța de judecată, autoare a excepției, care susține, pe de o parte, că dispozițiile de lege criticate sunt lipsite de claritate și previzibilitate, deoarece nu poate fi determinat cu exactitate înțelesul sintagmei «sub influența unor substanțe psihoactive», astfel că destinatarii legii nu pot să își dea seama dacă acțiunile lor intră sau nu sub incidența normei de incriminare, iar, pe de altă parte, că, în lipsa prevederii în norma de incriminare a unei concentrații minime de substanțe psihoactive în sânge sau în urină, concentrație în funcție de care să se poată aprecia dacă o persoană se află sau nu sub influența unor astfel de substanțe - similar ipotezei de la alin. (1) al art. 336 din Codul penal -, instanța de judecată este pusă în dificultate cu privire la individualizarea pedepsei și a executării acesteia." - Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 138/2017. A se vedea, în același sens, și Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 101/2019.

În concluzie, noțiunea de substanțe psihoactive, definită clar și previzibil prin art. 241 din Legea nr. 187/2012, nu presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011, ci sfera noțiunii de substanțe psihoactive cuprinde și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 și nr. 339/2005, în această categorie fiind incluse atât substanțele stupefiante, cât și cele psihotrope.

În practica judiciară a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a statuat că prin "substanțe psihoactive" se înțelege totalitatea substanțelor care pot produce efecte psihoactive, adică modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și comportamentale ori crearea unei stări de dependență fizică sau psihică.

Termenul "substanțe psihoactive" desemnează o sferă largă de substanțe susceptibile să producă astfel de consecințe, în această categorie fiind incluse atât substanțele stupefiante și psihotrope, astfel cum sunt expres definite de art. 2 lit. c), d) din Legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cât și celelalte substanțe cu efecte psihoactive, indiferent dacă ele fac parte din categoria celor aflate sub control național, în sensul art. 2 lit. d¹) din Legea nr. 339/2005, sau a celor supuse

cadrului legal prevăzut de Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare.

Proprietățile substanțelor sau amestecurilor de substanțe din categoriile sus-menționate și efectele nocive ale consumului lor asupra sistemului nervos central, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice ori ale comportamentului consumatorului, reprezintă elemente cu caracter obiectiv, fundamentate din punct de vedere medical și acceptate unanim la nivel internațional și național.

Regimul juridic al substanțelor și amestecurilor psihotrope și stupefiante, precum și al celorlalte substanțe susceptibile să producă efecte psihoactive este supus astfel, în prezent, unor reglementări restrictive, operațiunile cu substanțe din prima categorie fiind în principiu interzise, cu excepția cazurilor în care ele prezintă interes în medicină (în condițiile prevăzute de Legea nr. 339/2005), iar cele cu substanțe din categoria ultimă fiind supuse unor condiții stricte de autorizare și desfășurare, prevăzute expres de Legea nr. 194/2011.

În contextul normativ astfel configurat, se poate concluziona că legiuitorul a prezumat că, odată consumată, orice substanță cu efect psihoactiv afectează sistemul nervos central într-o măsură incompatibilă cu desfășurarea în siguranță a unor activități care prezintă un grad ridicat de risc pentru sănătatea persoanelor, cum este, printre altele, și cazul conducerii unui vehicul pe drumurile publice.

Consumul de substanțe stupefiante, psihotrope sau de alte substanțe psihoactive produce întotdeauna modificări fizice, psihice și comportamentale de diverse grade, dar semnificative, în considerarea cărora operațiunile având ca obiect astfel de substanțe sunt total sau preponderent restricționate.

Din această perspectivă s-a reținut că o persoană se află sub influența substanțelor psihoactive, în sensul dispozițiilor art. 336 alin. (2) din Codul penal, ori de câte ori în organismul său au fost introduse - prin ingerare, injectare, inhalare, fumat sau prin orice alt mod - substanțe susceptibile să producă efecte psihoactive, fiind irelevantă, sub acest aspect, cantitatea de substanță consumată sau depistată în probele biologice ale făptuitorului, ulterior săvârșirii acțiunii ce constituie elementul material al infracțiunii analizate. În mod asemănător, persoana care a consumat astfel de

substanțe se află sub influența lor, chiar și atunci când modificările aduse funcțiilor sale cognitive sau comportamentului nu sunt vizibile sau ușor identificabile.

Aceasta deoarece rațiunea incriminării este aceea a protejării siguranței circulației pe drumurile publice, activitate a cărei normală derulare este condiționată de interzicerea conducerii vehiculelor de către persoane aflate sub influența unor substanțe interzise de lege, cum sunt cele din categoria substanțelor psihoactive. - Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală, Decizia nr. 365/RC/2020.

De asemenea este firesc ca substanțele la care se face referire în conținutul art. 336 alin. (2) din Codul penal să nu fie doar cele avute în vedere de Legea nr. 194/2011, deoarece aceasta, în denumirea sa, arată că sunt și alte astfel de substanțe, descrise în alte legi.

Totodată, așa cum subliniază și instanța de contencios constituțional, drogurile, inclusiv cele de risc, au în mod evident efecte psihoactive.

Prin utilizarea sintagmei legiuitorul a dorit ca în categoria de "substanțe psihoactive" să poată fi inclusă orice substanță care produce "stimularea sau inhibarea sistemului nervos central al persoanei, având ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului ori crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică".

Un element în plus în sprijinul acestei concluzii reiese inclusiv din faptul că aceeași sintagmă este folosită de legiuitor și în alte contexte în cuprinsul Codului penal, spre exemplu la art. 77 lit. f), unde reglementează ca circumstanță agravantă "săvârșirea infracțiunii în stare de intoxicație voluntară cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive, când a fost provocată în vederea comiterii infracțiunii".

Față de cele ce precedă, se impune admiterea sesizării formulate de către Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în Dosarul nr. 5.989/315/2020, prin care se solicită pronunțarea

unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept:

"Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în conținutul normei de incriminare presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, sau, după caz, sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope."

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 5.989/315/2020, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept:

"Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» în conținutul normei de incriminare presupune o restrângere a sferei de aplicare a normei de incriminare la categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, sau, după caz, sfera noțiunii de substanțe psihoactive se impune a fi interpretată în mod extensiv, fiind incluse și substanțele prevăzute în conținutul legilor speciale nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope." Stabilește că "Folosirea sintagmei «substanțe psihoactive» din cuprinsul normei de incriminare a art. 336 alin. (2) din Codul penal include, pe lângă categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, și substanțele prevăzute în conținutul Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și al Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare". Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 iunie 2021.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător DANIEL GRĂDINARU

Magistrat-asistent,
Monica Eugenia Ungureanu